

Problemy uczniów niepełnosprawnych

Dagmara Franas

Szkoła Podstawowa Integracyjna
im. Twórców Polskiej Miedzi w Jędrzychowie

29 stycznia 2018

Definicja niepełnosprawności i jej rodzaje

Zgodnie z definicją sformułowaną przez Światową Organizację Zdrowia (WHO):

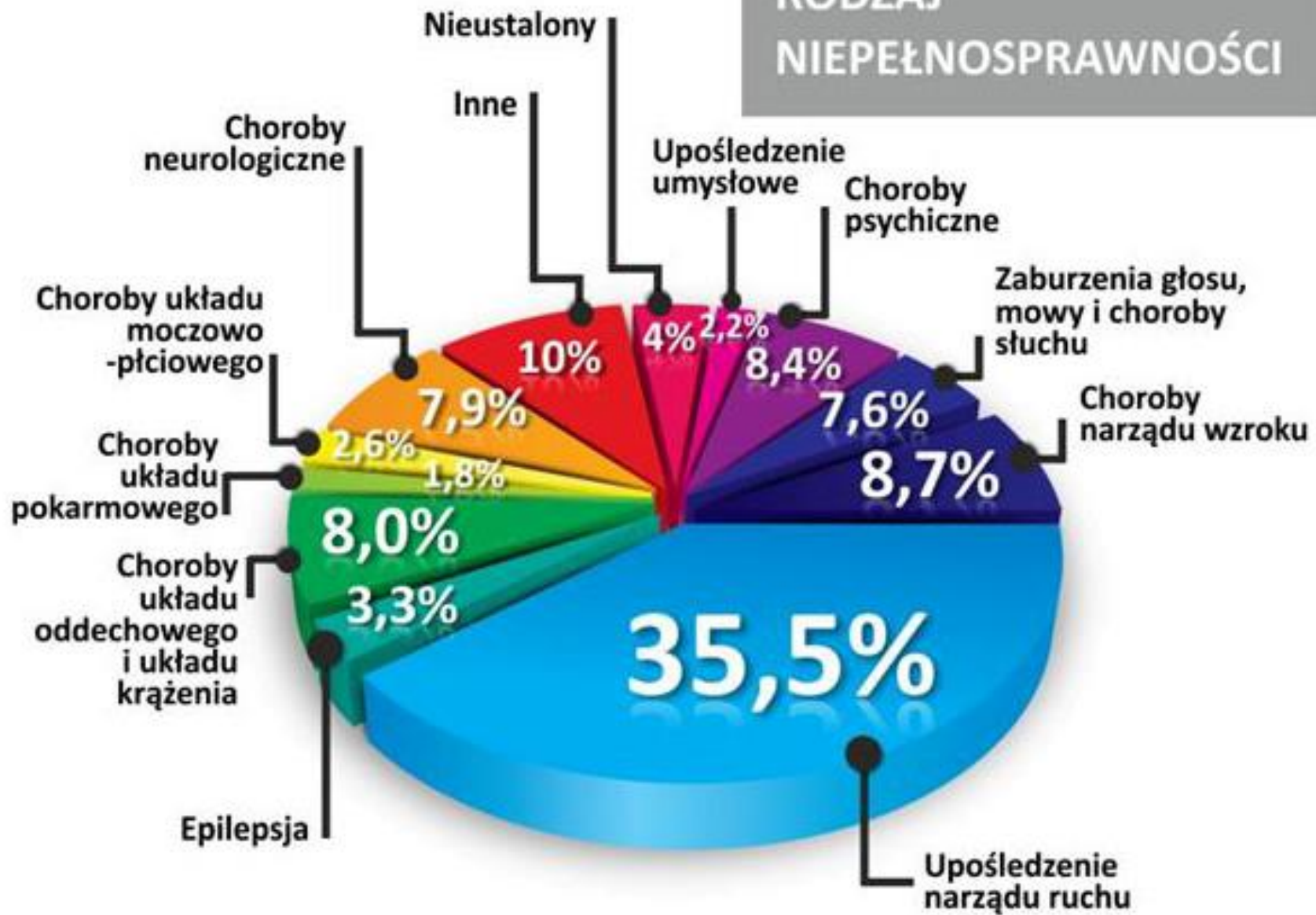
„Osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne”.

“Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały orzeczenie: o zakwalifikowaniu do jednego z trzech stopni niesprawności albo orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, a jeżeli nie ukończyły 16 roku życia – orzeczenie o rodzaju i stopniu niepełnosprawności “(Dz. U. nr 1213, poz. 776 ze zmian.).

Etykietę "niepełnosprawny" możemy więc otrzymać w każdym momencie i na
każdym etapie naszego życia

Aby dana osoba mogła być uznana za niepełnosprawną w rozumieniu formalnym,
musi spełniać wymogi zawarte w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób
niepełnosprawnych.

RODZAJ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Problemy uczniów z orzeczoną niepełnosprawnością

Problemy, z którymi borykają się uczniowie niepełnosprawni są zależne m.in. od :

- rodzaju i stopnia niepełnosprawności
- rodzaju szkoły do której uczęszczają (wykwalifikowana kadra)
 - wsparcia środowiska rodzinnego
 - społeczności szkolnej
(inni uczniowie i ich rodzice)

Trudności uczniów niepełnosprawnych związane są m.in. z :

- niechęcią do nauki, obniżoną motywacją
 - relacjami z nauczycielami i innymi uczniami (izolacją),
 - brakiem odpowiednich kwalifikacji osób pracujących z dzieckiem,
 - brakiem wsparcia rodzinnego
(piecza zastępcza),
 - problemami zdrowotnymi (częsta absencja),
 - rozbieżnością pomiędzy oczekiwaniami
a efektami nauki (rodziców oraz nauczycieli),
-
-

Motywacja do nauki uczniów niepełnosprawnych

Efektywność procesu uczenia się dziecka w szkole zależy w dużej mierze od jego poziomu motywacji do nauki. Stanowi ona jedną z ważniejszych sił ukierunkowujących działanie uczniów

Motywacja to wszystkie mechanizmy odpowiedzialne za podjęcie, ukierunkowanie, podtrzymanie i zakończenie działań (Łukaszewski, 2003).

Jest to stan gotowości do podjęcia działań, które z pewnych względów są dla nas istotne. Jest siłą, która napędza nas do osiągnięcia celów i pokonywania trudności.

- Motywacja do nauki dzieci z niepełnosprawnością
W dużej mierze warunkowana poziomem ich funkcjonowania.
 - Proces uczenia się tych dzieci utrudniają między innymi problemy w dokonywaniu operacji myślowych.
 - Myślenie na poziomie konkretnym w znacznym stopniu przeszkadza w ujmowaniu związku pomiędzy poszczególnymi pojęciami, klasyfikacji, wyszukiwaniu podobieństw i różnic, uogólnianiu czy abstrahowaniu.
 - Kłopoty ze skupieniem uwagi, brak dokładności w odbieraniu i zapamiętywaniu informacji implikują niską efektywność nabywania wiedzy i umiejętności.
 - Nakładająca się na ten stan szybka męczliwość, szczególnie w zadaniach wymagających wysiłku intelektualnego, warunkuje niską gotowość i ciekawość poznawczą.
 - Wysoki poziom frustracji w przypadku porażki, warunkowany niskim poziomem panowania nad emocjami
-
-

i popędami dodatkowo pogłębia niechęć do wysiłku intelektualnego. Taki poziom funkcjonowania poznawczego, jak i emocjonalnego nie sprzyja budowaniu motywacji do nauki szkolnej.

- W przypadku uczniów z lekką niepełnosprawnością intelektualną motywacja oparta na pobudkach ideowoświatopoglądowych lub charakterze wartości ogólnoludzkich jest zbyt abstrakcyjna,
A zarazem niedostępna.

- Najwyższy poziom efektywności uczenia się uczniów z lekką niepełnosprawnością intelektualną można zaobserwować w przypadku, kiedy jest ono nastawiane na realizację konkretnego celu. Pozwala to uczniowi jasno zaplanować swoją aktywność pod konkretne zadanie do wykonania.

Najczęstsze problemy związane z motywacją , to:

Niezrozumienie celu

Trudności z rozpoczęciem działania mimo zamierzenia – tak jest najczęściej, kiedy uczeń nie wie od czego zacząć, nie potrafi ukierunkować swoich działań ani ich zaplanować

Krótkotrwałość – potocznie zwana „słomianym zapalem”

Fragmentaryczność – uczeń potrafi się zmobilizować do niektórych działań, ale są też takie, których nie udaje mu się doprowadzić do końca.

Relacje z innymi- postawy wobec niepełnosprawnych

•Postawy społeczne wobec osób niepełnosprawnych zmieniały się na przestrzeni wieków i były zależne od wielu czynników, takich jak: poglądy religijne i społeczne, obyczaje czy też systemy wartości. Do tych postaw należą: dyskryminacja i wyniszczanie, izolacja, segregacja oraz integracja.

•Postawa dyskryminacji i wyniszczania wyrażała się przez całkowite potępienie osoby niepełnosprawnej, co często kończyło się skazaniem jej na śmierć.

•Izolacja związana była z umieszczaniem osób chorych i niepełnosprawnych w specjalnych przytułkach znajdujących się z dala od miast, gdzie sprawowana była nad tymi osobami opieka.

•Z biegiem czasu przyznano osobom niepełnosprawnym prawo do przebywania w społeczeństwie, a także prawo do nauki i pracy. Postawa segregacji pozwalała na to, jednak zgodnie z jej założeniami rehabilitacja, nauka oraz praca osób niepełnosprawnych miała odbywać się w ośrodkach i innych instytucjach, przeznaczonych tylko dla tych osób, aby dostosowywać programy do ich potrzeb.

Dopiero od niedawna mamy do czynienia z postawą integracji, czyli całkowitego włączenia osób niepełnosprawnych do społeczeństwa – umożliwienia im normalnego funkcjonowania w ich naturalnym środowisku, uczęszczania do placówek masowych, a nie specjalnych i tym podobne. Otto Speck zwraca uwagę na dwa rodzaje integracji – personalną i społeczną, które wzajemnie na siebie oddziałują. Integracja personalna przejawia się w możliwości człowieka do decydowania o sobie, autonomiczności, samorealizacji, a integracja społeczna umożliwia uczestniczenie w życiu kulturalnym i społecznym. Dzięki nastawieniu na integrację rodzina może czuć się przynależna do otoczenia, stanowić jego część. Tylko w takim środowisku społecznym, które nastawia się na integrację, możliwe jest konstruktywne przystosowanie się rodziny do zaistniałej sytuacji pojawienia się dziecka niepełnosprawnego.

Powodem nieprawidłowych relacji lub ich braku, pomiędzy osobami zdrowymi a niepełnosprawnymi jest fakt, że ludzie w swoich kontaktach międzyludzkich na ogół kierują się określonymi stereotypami, dotyczącymi wyglądu i funkcjonowania innych, stąd też wszelka odmienność budzi w nich niepokój. Skłonni są z tego względu traktować z dystansem, wszystkich tych którzy trochę inaczej wyglądają lub funkcjonujących.

Należy pamiętać, że również sami niepełnosprawni odczuwają mnóstwo obaw związanych z zachowaniem osób pełnosprawnych w bezpośrednich relacjach z nimi. W obawie przed negatywną reakcją werbalną, bądź nadmiernym zainteresowaniem oraz niewłaściwie pojętą życzliwością starają się oni niekiedy unikać lub ograniczać do minimum swoje kontakty ze społeczeństwem i światem zewnętrznym. Zamykając się w czterech ścianach własnego mieszkania, uniemożliwiają tym samym swemu otoczeniu zaakceptowanie i przystosowanie się do ich odmienności, a przede wszystkim związanych z daną niepełnosprawnością potrzeb, predyspozycji i możliwości.

Ogromnie ważnym jest fakt, iż od najwcześniejszy lat życia należy uczyć oraz wpajać dzieciom, a następnie młodzieży, że żadna niepełnosprawność nie limituje funkcjonowania człowieka w takim stopniu, aby nie można było twórczo korzystać z pozostałego potencjału, aby życie mogło być znaczące i satysfakcjonujące. Co więcej istniejący potencjał może być wzmacniany i powiększany, zaś zaburzone czynności mogą być zrekompensowane przy pomocy innych mechanizmów funkcjonowania. Osoby niepełnosprawne mogą zaoferować pełnosprawnym wiele cennych doświadczeń i doznań, a poprzez to wzbogacić ich codzienną egzystencję oraz działać dowartościowująco.

Samodzielność uczniów niepełnosprawnych

Uczęszczanie dzieci niepełnosprawnych do szkoły, kontakty z innymi dziećmi, życzliwa, wspierająca dziecko atmosfera wraz z rehabilitacją i usprawnianiem wszelkiego typu nie likwidują wszystkich problemów wynikających z niepełnosprawności. Częściej mówi się o usprawnianiu dziecka niepełnosprawnego, niż o jego wychowaniu.

Bardzo niewiele dzieci niepełnosprawnych przejawia inicjatywę w czymkolwiek. Większość czeka na zaproponowanie im jakiejś aktywności. Nie są uczone podejmowania decyzji, nie umieją powiedzieć jakie jest ich zdanie, a nawet co w danym momencie wola robić. Są przyzwyczajone do stałego instruowania, do programowania ich własnej aktywności przez dorosłych. Wielu uczniów jest niepełnosprawnych w stopniu wykluczającym samoobsługę, ale i one były by w stanie przecież pokierować słownie lub gestem osoba pomagającą. W milczeniu znoszą niewygodę lub rezygnują z uczestnictwa w interesujących ich aktywnościach, dopóki ktoś lepiej je znający nie domyśli się, o co chodzi i sam zaproponuje pomoc.

Tak więc życie szkolne i domowe trzeba tak organizować, by w największym stopniu sprowokować dzieci do przejawiania inicjatywy, pobudzić ich kreatywność i samodzielność. Uczniowie powinni uczyć się dokonywania wyborów, podejmowania decyzji i przejmowania za nie odpowiedzialności.

Zasadne więc jest kształtowanie u dzieci niepełnosprawnych dwu grup cech:

1. Stosunku dziecka do siebie samego (który obejmuje: samodzielność, odporność psychiczną, optymizm i samoakceptację)
 2. Stosunku dziecka do innych osób czyli szeroko rozumiane uspołecznienie (i obejmuje ono: komunikatywność, prospołeczność i umiejętność współdziałania).
-
-

Nadopiekuńczość sprawia, że dzieci wolniej rozwijają się społecznie, wywołuje u dziecka poczucie zagrożenia, nasila lęk, skłania do nadmiernej koncentracji na własnej osobie. Nie dając dziecku okazji do bycia samodzielnym, wyrządzamy mu krzywdę. W życiu na pewno znajdzie się w sytuacjach, w których będzie musiało dokonywać samodzielnych wyborów. Brak możliwości decydowania o swoim losie prowadzi do frustracji, złości, smutku, a w konsekwencji do bezradności. Każdy powinien mieć prawo do decydowania o sobie, nie powinno się go odbierać osobom niepełnosprawnym. Oczywiście część decyzji za dzieci podejmuje rodzic, czy opiekun. Jednak w przypadku każdego człowieka można znaleźć obszar, w którym on sam jest w stanie dokonać wyboru.

„Przeczytałam kiedyś wypowiedź pewnego neurologa, że największą nagrodą za wszystkie jego trudy życia jest kontakt z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie. Teraz to rozumiem. Moi podopieczni mają na stałe uszkodzone mózgi, nie umieją kombinować, manipulować, świat rozumieją sercem. Po prostu czują, co jest człowiekowi najbardziej potrzebne. My często o tym zapominamy, zabijamy uczucia i pragnienia, bo mózg mówi nam: tego ci nie wypada, to ci się nie opłaca. A dla nich najważniejsze jest, by obok był ktoś, by trzymał za rękę, by się do kogoś przytulić. I nagle zdaję sobie sprawę, że dla mnie też jest to najważniejsze...”

- Anna Dymna

Dziękuję za uwagę

